

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvergadering d.d. : 25 SEP. 2025
Commissie : Grondgebied
Portefeuillehouder : Mevrouw Th. van der Windt (wethouder)
Zaaknummer : 1325844
Productiedatum : 22 juli 2025

Onderwerp

Vaststellen Voorbereidingsbesluit staalslakken en grondstabilisatie gemeente Bloemendaal

Vorgesteld besluit:

De raad van de gemeente Bloemendaal;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 juli 2025

besluit:

1. Het "Voorbereidingsbesluit staalslakken en grondstabilisatie gemeente Bloemendaal" vast te stellen.

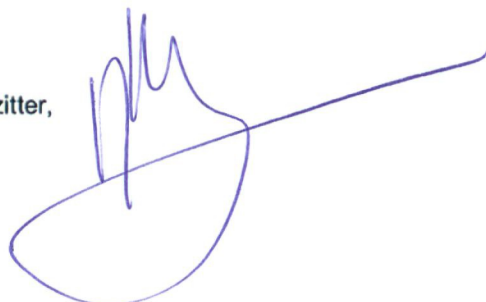

De raad voornoemd, d.d. 25 SEP. 2025

de griffier,

de voorzitter,

Voorgesteld besluit

1. Het "Vorbereidingsbesluit staalslakken en grondstabilisatie gemeente Bloemendaal" vast te stellen.

Aanleiding en beoogd effect

Aanleiding

In heel Nederland worden staalslakken, restproducten van de productie van staal, gebruikt als bouwstof. Vooral in infrastructurele werken zoals een geluidswal of een weg. Dit gebruik is in principe toegestaan als de bouwstof nuttig wordt toegepast en volledig wordt verwijderd als het werk zijn functie verliest. Ook mag er niet meer worden toegepast dan redelijkerwijs nodig is om het werk te realiseren. Daarnaast geldt per 23 juli 2025 een regeling die tijdelijk de toepassing van twee specifieke categorieën staalslak verbiedt op risicoplekken. Gemeente Bloemendaal past staalslakken en grondstabilisatie niet meer toe, maar omdat er geen algeheel verbod geldt voor de toepassing, kunnen anderen dat nog wel doen.

Het tijdelijke verbod geldt voor één jaar en het betreft toepassingen van 'niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak' op of in de landbodem 'in laagdikten van meer dan een halve meter' en op 'locaties waar inname, inhalatie of oog-, mond- of huidcontact door de mens niet is uitgesloten'. Voor overige toepassingen op of in de landbodem van deze specifieke categorieën bouwstoffen, geldt een vergunningplicht waarvoor het college bevoegd gezag is. Buiten deze gevallen geldt voor de toepassing van staalslakken en grondstabilisatie op dit moment geen meldingsplicht. Als deze bouwstoffen in aanraking komen met hemelwater en/of grondwater, daalt de zuurgraad van het water en kunnen schadelijke stoffen (zoals zware metalen) in de bodem en het oppervlaktewater terecht komen. Tijdens de opslag en het verwerken van staalslakken kunnen omwonenden ook blootgesteld worden aan stof met als gevolg gezondheidsrisico's voor de luchtwegen en de huid. Door het ontbreken van een meldingsplicht is er onvoldoende inzicht in de omvang en de locaties van de toepassing. Dit maakt (preventief) toezicht en handhaving op de juiste toepassing lastig. Dit is ongewenst vanwege de potentiële risico's voor het milieu en de gezondheid.

Het Rijk heeft aangegeven dat zij een meldingsplicht of vergunningplicht voor staalslakken en andere secundaire bouwstoffen voorbereidt. Gemeente Bloemendaal heeft in de Nota bodembeheer deelnemende gemeenten Omgevingsdienst IJmond (vastgesteld 20 april 2023, in werking 1 januari 2024) opgenomen dat in het omgevingsplan een maatwerkregel met een meldingsplicht voor staalslakken en grondstabilisatie zal worden opgenomen. Omdat de (definitieve) aanpassing van de landelijke regelgeving en de vaststelling van het (definitieve) omgevingsplan nog langere tijd op zich laten wachten, heeft Omgevingsdienst IJmond, vooruitlopend daarop, een "Vorbereidingsbesluit staalslakken en grondstabilisatie gemeente Bloemendaal" opgesteld waarmee de meldingsplicht alvast tijdelijk van kracht wordt.

Beoogd effect

- Het beschermen van de gezondheid van inwoners en het milieu, waaronder de kwaliteit van de bodem en het oppervlaktewater.
- Het verkrijgen van inzicht in de omvang en locaties van toepassingen van staalslakken en grondstabilisatie.
- Een bijdrage leveren aan de verbetering van toezicht en handhaving om schadelijke gevolgen te voorkomen.

Politieke keuzeruimte

Wachten op landelijke regels. Aangezien dit nog een langere tijd op zich laat wachten, blijft (preventieve) handhaving bij de toepassing van staalslakken en grondstabilisatie lastig. Dit past niet bij het streven naar een schone en gezonde bodem voor de inwoners.

Gedachtegang

Argumenten

De gemeente streeft via de Nota bodembeheer (door de raad vastgesteld op 20 april 2023, in werking sinds 1 januari 2024) naar een schone en gezonde bodem voor de inwoners.

In heel Nederland worden staalslakken, restproducten van de productie van staal, gebruikt als bouwstof. Vooral in infrastructurele werken zoals een geluidswal of een weg. Dit gebruik is in principe toegestaan als de bouwstof nuttig wordt toegepast en volledig wordt verwijderd als het werk zijn functie verliest. Ook mag er niet meer worden toegepast dan redelijkerwijs nodig is om het werk te realiseren. Daarnaast geldt per 23 juli 2025 een regeling die tijdelijk de toepassing van twee specifieke categorieën staalslak verbiedt op risicoplekken. Gemeente Bloemendaal heeft besloten staalslakken en grondstabilisatie zelf niet meer toe te passen, maar omdat er geen algeheel verbod geldt voor de toepassing, kunnen anderen dat nog wel doen.

Het tijdelijke verbod geldt voor één jaar en het betreft toepassingen van 'niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak' op of in de landbodem 'in laagdikten van meer dan een halve meter' en op 'locaties waar inname, inhalatie of oog-, mond- of huidcontact door de mens niet is uitgesloten'. Voor overige toepassingen op of in de landbodem van deze specifieke categorieën bouwstoffen, geldt een vergunningplicht waarvoor het college bevoegd gezag is. Buiten deze gevallen geldt voor de toepassing van staalslakken en grondstabilisatie op dit moment geen meldingsplicht. Als deze bouwstoffen in aanraking komen met hemelwater en/of grondwater, daalt de zuurgraad van het water en kunnen schadelijke stoffen (zoals zware metalen) in de bodem en het oppervlaktewater terecht komen. Tijdens de opslag en het verwerken van staalslakken kunnen omwonenden ook blootgesteld worden aan stof met als gevolg gezondheidsrisico's voor de luchtwegen en de huid. Door het ontbreken van een meldingsplicht is er onvoldoende inzicht in de omvang en de locaties van de toepassing. Dit maakt (preventief) toezicht en handhaving op de juiste toepassing lastig. Dit is ongewenst vanwege de potentiële risico's voor het milieu en de gezondheid.

Het Rijk heeft aangegeven dat zij een meldingsplicht of vergunningplicht voor staalslakken en andere secundaire bouwstoffen voorbereidt. Gemeente Bloemendaal heeft in de Nota bodembeheer deelnemende gemeenten Omgevingsdienst IJmond (vastgesteld 20 april 2023, in werking 1 januari 2024) opgenomen dat in het omgevingsplan een maatwerkregel met een meldingsplicht voor staalslakken en grondstabilisatie zal worden opgenomen. Omdat de (definitieve) aanpassing van de landelijke regelgeving en de vaststelling van het (definitieve) omgevingsplan nog langere tijd op zich laten wachten, heeft Omgevingsdienst IJmond, vooruitlopend daarop, een "Vorbereidingsbesluit staalslakken en grondstabilisatie gemeente Bloemendaal" opgesteld waarmee de meldingsplicht alvast tijdelijk van kracht wordt.

Waarom een meldingsplicht?

De regelgeving biedt bevoegde gezagen op dit moment instrumenten om preventief te handhaven bij toepassing van staalslakken en grondstabilisatie. Het probleem is dat het bevoegd gezag niet altijd vooraf op de hoogte is van voorgenomen toepassingen. Hierdoor is het vrijwel onbekend waar deze bouwstoffen zijn toegepast en op welke wijze. Vanwege de risico's voor de gezondheid van inwoners en het milieu is dit ongewenst. De meldingsplicht geldt alleen voor nieuwe gevallen van toepassing van staalslakken, en voor zover zij niet al onder het tijdelijke verbod vallen. Een meldingsplicht zorgt

voor meer inzicht in omvang en locaties van de toepassing, en bij het niet-melden kan het bevoegd gezag de activiteit stil leggen.

Het Rijk is bezig met het opstellen van landelijke regels waarmee het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) wordt aangepast. De Staatssecretaris van I&W heeft in de beantwoording van Kamervragen van 13 mei 2025 (IENW/BSK-2025/98939) aangekondigd dat de informatieplicht die was opgenomen in de regeling, naar aanleiding van een motie, wordt omgezet in een meldingsplicht. De staatssecretaris geeft ook aan dat hij streeft naar inwerkingtreding in het eerste kwartaal van 2026. Daarnaast worden handelingsperspectieven in het kader van de herijking voor staalslakken én andere secundaire bouwstoffen verder onderzocht. Het gaat dan om een specifiekere invulling van toepassingseisen, eisen ten aanzien van de periode na oplevering van het werk en landelijke registratie van toepassingslocaties. De uitslagen van dit onderzoek en de eventuele aanpassing van deze regels, nemen tijd in beslag. De aanpassing van het Bal neemt mogelijk nog 1 jaar in beslag, maar het kan ook langer duren.

Vooruitlopend op de vaststelling van landelijke regels door het Rijk, biedt een (regionale) meldingsplicht een tijdelijke oplossing om inzicht in de omvang en locaties van toepassingen van staalslakken te verkrijgen. Dit werkt ondersteunend aan het toezicht en de handhaving op de toepassing van staalslakken.

Waarom geen vergunningplicht?

Eén van de uitgangspunten van de Omgevingswet is om zoveel mogelijk activiteiten te regelen met algemene regels. Een aanvullende vergunningplicht is alleen mogelijk als dat nodig is vanwege specifieke taken. Voor milieubelastende activiteiten die niet in het Bal staan, kunnen gemeenten een meldingsplicht opnemen in hun eigen regelgeving.

Vorbereidingsbesluit staalslakken en grondstabilisatie gemeente Bloemendaal

In de Nota bodembeheer deelnemende gemeenten Omgevingsdienst IJmond staat dat in het omgevingsplan een maatwerkregel met een meldingsplicht voor staalslakken en grondstabilisatie wordt opgenomen. Een maatwerkregel geldt pas op het moment dat deze is opgenomen in het definitieve omgevingsplan van de gemeente, en is opgenomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Artikel 4.14 lid 1 van de Omgevingswet maakt het echter ook mogelijk een voorbereidingsbesluit te nemen. Het voorbereidingsbesluit wijzigt het omgevingsplan met voorbeschermingsregels en er geldt geen voorgeschreven voorbereidingsprocedure. Tegen een voorbereidingsbesluit is geen bezwaar en beroep mogelijk. De regels vervallen na een jaar en zes maanden als daarvoor het omgevingsplan niet is gewijzigd (het wijzigingsbesluit niet is bekendgemaakt). Het voorbereidingsbesluit is tijdelijk van kracht. Voor het vervallen, kan het omgevingsplan worden gewijzigd met een maatwerkregel. Het is dan voldoende als binnen de termijn, de wijziging van het omgevingsplan waarmee de definitieve bodemregels in het omgevingsplan worden opgenomen, is bekendgemaakt.

Gelijk speelveld

Het voorbereidingsbesluit is aan alle deelnemers van Omgevingsdienst IJmond voorgelegd voor vaststelling. Hierdoor ontstaat in de regio een gelijk speelveld voor bedrijven die staalslakken willen toepassen. De meldingsplicht voor staalslakken geldt inmiddels voor de gemeenten: Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort. Verder wordt naar verwachting

binnenkort de meldingsplicht ingevoerd in de gemeenten: Uitgeest, Heemskerk, Velsen en Waterland. De gemeente Beverwijk wil een vergunningplicht invoeren.

Raad is bevoegd

De raad is bevoegd om het voorbereidingsbesluit vast te stellen overeenkomstig artikel 4.14 lid 1 van de Omgevingswet.

Middelen

De toezicht en handhaving op de toepassing van staalslakken behoort tot het basistakenpakket en kan door Omgevingsdienst IJmond naar verwachting binnen de bestaande formatie worden uitgevoerd.

Overwegingen van het college

Wachten op de landelijke regels of wijziging van het omgevingsplan zonder voorbereidingsbesluit neemt langere tijd in beslag. Tot die tijd blijft (preventieve) handhaving bij de toepassing van staalslakken en grondstabilisatie lastig. Dit past niet bij het streven naar een schone en gezonde bodem voor de inwoners.

Participatie

n.v.t.

Communicatie

Het besluit wordt via een persbericht van Omgevingsdienst IJmond bekend gemaakt voor de deelnemende gemeenten. De regels worden met een Gemeentebled bekend gemaakt op www.officiëlebekendmakingen.nl en in het DSO.

Vervolgproces/evaluatie

Omgevingsdienst IJmond voert na de bekendmaking van het besluit het toezicht en de handhaving op de toepassing van staalslakken en grondstabilisatie uit. De beoordeling van meldingen en het toezicht en handhaving van de regels in het omgevingsplan vallen onder het basistakenpakket. De directeur is gemandateerd zo nodig bestuursrechtelijk te handhaven.

Bijlagen

1. Voorbereidingsbesluit staalslakken en grondstabilisatie gemeente Bloemendaal

Burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester.

, gemeentesecretaris.

